

БӨЛІМ: UNIVER / АТУ / СТУДЕНТ

Медицина қызметкерінің дәрілік заттарды өткізу қағидаларын және рецепт жазу талаптарын бұзуы (ҚР медициналық қылмыстық құқық бұзушылықтар кодексінің 82-бабы)

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.11.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/183984/>

ӘӘЖ 504.3

Серік Асылзада, Арғынбек Мәдина

Алматы технологиялық университеті

Фармацевтикалық Өндіріс Технологиясы 1 курс студенттері

Алматы қаласы

Жумабаева Куралай Жумабаевна

Алматы технологиялық университеті

Әлеуметтік гуманитарлық пәндер кафедрасының ассистент профессоры,

заң ғылымдарының кандидаты

Аннотация

Бұл мақалада медицина қызметкерлерінің дәрілік заттарды өткізу қағидаларын және рецепт жазу талаптарын бұзу мәселесі Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінің 82-бабы аясында қарастырылады. Авторлар аталған баптың мәні мен мазмұнын аша отырып, дәрілік заттарды заңсыз беру, рецептін талапқа сай жазбау, сондай-ақ бұл әрекеттердің адам денсаулығына және қоғамдағы дәрі-дәрмектің заңсыз айналымына тигізетін теріс салдарын талдайды. Мақалада қылмыстық жауапкершілік шаралары, олардың қолданылу негіздері және аталған құқық бұзушылықтың қоғамдық қауіптілігі дәлелді түрде сипатталады. Зерттеу нәтижесінде медициналық қызметкерлердің кәсіби этикасы мен құқықтық жауапкершілігінің маңыздылығы атап өтіліп, денсаулық сақтау саласында заң талаптарын сақтау қоғам қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі негізгі факторлардың бірі екендігі тұжырымдалады.

Медициналық қылмыстық құқық бұзушылықтар: 82-баптың мәні мен

ҚҰҚЫҚТЫҚ МАҢЫЗЫ

Медицина саласы – адамның өмірі мен денсаулығын сақтауға бағытталған қоғамның аса маңызды салаларының бірі. Осы қызметті атқаратын медицина қызметкерлеріне заңмен жоғары жауапкершілік жүктеледі. Өйткені бұл саладағы кез келген қате, салғырттық немесе заң талаптарын бұзу азаматтардың денсаулығына, ал кей жағдайларда өміріне қауіп төндіреді. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінің 82-бабы дәл осындай жауапкершілікке негізделген. Аталған бап медицина қызметкерінің дәрілік заттарды өткізу қағидаларын және рецептер жазып беру жөніндегі талаптарды бұзуы үшін қылмыстық жауаптылық қарастырады.

82-баптың мазмұны

82-баптың негізгі мәні – дәрілік заттар мен медициналық препараттарды қолдану, сақтау және сату кезінде белгіленген тәртіпті бұзған медицина қызметкерлеріне жаза қолдану. Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау саласындағы заңнамалары бойынша кейбір дәрілік заттар тек дәрігердің рецептісі арқылы берілуі тиіс. Бұл препараттардың көпшілігі күшті әсер ететін, мас болу немесе тәуелділік тудыратын, сондай-ақ жанама қауіп жоғары дәрілер болып саналады. Оларды бақылаусыз пайдалану ауыр физиологиялық және психикалық өзгерістерге әкелуі мүмкін.

Егер медициналық қызметкер белгілі бір тұлғаға заңсыз рецепт жазып берсе немесе тегін берілуі тиіс дәріні сату мақсатында пайдаланса, аталған іс-әрекет қылмыстық құқық бұзушылық болып танылады. Мұндай әрекет тек дәрі-дәрмек айналымына қауіп төндіріп қана қоймай, қоғамда есірткі, психотропты және өзге де тәуелділік тудыратын заттарды қолданудың өсуіне алып келеді.

Қылмыстың қоғамдық қауіптілігі

82-баптың енгізілуінің басты себебі – азаматтардың денсаулығын қорғау және елде заңсыз дәрі-дәрмек айналымын шектеу. Медицина қызметкерінің қызметіне адамдар сенім артады, сондықтан дәрігердің заңсыз іс-әрекеті осы сенімге нұқсан келтіреді.

Мәселен:

- Дәрі-дәрмекті бақылаусыз қолдану аллергиялық реакциялар, улану, жүрек-қан тамыр жүйесінің бұзылуы, психикалық тәуелділік сияқты салдарға әкелуі мүмкін.
- Кейбір адамдар рецептісіз берілген препараттарды есірткі ретінде қолдануға тырысады, бұл қоғамда нашақорлықтың таралуына әсер етеді.
- Тегін немесе жеңілдікпен берілетін дәрілерді заңсыз сату әлеуметтік әділеттілікке қайшы келеді.

Сондықтан заң аталған қылмыстық құқық бұзушылыққа қатаң шара қолдануды

көздейді.

Жауапкершілік және жазалар

82-бапқа сәйкес, дәрілік айналым қағидаларын бұзу мынадай жағдайларда қылмыстық жауаптылыққа әкеледі:

- әрекет адам денсаулығына зиян келтірген;
- немесе бұл әрекет жүйелі, пайдакүнемдік мақсатта жасалған.

Мұндай әрекеттер үшін:

- айыппұл,
- белгілі бір лауазымдарды атқару құқығынан айыру,
- түзеу жұмыстары,
- немесе бас бостандығынан айыру жазалары қарастырылған.

Бұл жазалар медициналық қызметкерлердің өз міндетіне жауапкершілікпен қарауын қамтамасыз етуге бағытталған.

Қорытынды

Қорыта келе, дәрілік заттарды өткізу ережелерін және рецепт жазу тәртібін сақтау – медицина қызметкерінің кәсіби міндеттерінің маңызды бөлігі. Бұл талаптар кездейсоқ емес, себебі көптеген дәрілер ағзаға күшті әсер етеді және оларды бақылаусыз қолдану адам денсаулығына айтарлықтай зиян келтіруі мүмкін. Сондықтан Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіндегі 82-бап дәрігердің әрекетіне құқықтық жауапкершілік жүктеу арқылы қоғамда қауіпсіздік пен тәртіпті қамтамасыз етеді.

Заңды бұзу тек жеке адамның денсаулығына зиян келтіріп қана қоймай, дәрі-дәрмектердің заңсыз айналымына жағдай жасап, халық арасында тәуелділік пен теріс пайдалану қаупін арттырады. Сол себепті медицина саласында жұмыс істейтін әр маман өзінің кәсіби борышымен қатар, адам өміріне жауапты екенін ұмытпауы тиіс.

Дәрігердің заңды, адал және мұқият қызметі азаматтардың медициналық жүйеге деген сенімін нығайтады, ал сенім – денсаулық сақтау саласының негізгі тірегі.

Қолданылған әдебиеттер

1. *Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы Қазақстан Республикасының кодексі, 82-бап — «Медицина қызметкерінің дәрілік заттарды өткізу қағидаларын және рецептер жазып беру жөніндегі талаптарды бұзуы».*
mailto:https://www.adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226
2. *Комментарий к статье 82 ЭҚБК — заң мақсаты, нақты субъект, құрамы, жауапкершілік негіздемесі.*

3. Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы кодекстің ресми нұсқасы (Әділет).
4. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі (ҚК) — қарай отырып, «82-бап» Қылмыстық кодексте кәмелетке толмаған адамға жаза тағайындау туралы бап екенін көрсетеді.
<mailto:https://mintax.kz/regulatory-legal-acts-rla/codes/code-on-administrative-offences-of-the-republic-of-kazakhstan/npa-codes-07-03-2018-05-04-kaz>
5. Заңдық дерек-қор „Adilet“ — Қылмыстық кодекстің толық мәтіні.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі
© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.